

ingediend op **1052** (2021-2022) – Nr. 3
28 januari 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Arnout Coel, Johan Danen en Roosmarijn Beckers

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van het decreet basisonderwijs
van 25 februari 1997
en de Codex Secundair Onderwijs
van 17 december 2010,
wat betreft bijkomende maatregelen
voor het inschrijvingsrecht
betreffende voorrang- en ordeningscriteria

Documenten in het dossier:

- 1052** (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2: Amendementen

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels,
Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçin;
Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Tom Ongena;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand...	4
1.	Inleiding	4
2.	Leerlingenstromen Vlaamse Rand.....	4
3.	Basisonderwijs.....	5
4.	Secundair onderwijs	5
II.	Bespreking	5
1.	Tussenkomensten van de leden	5
1.1.	Jean-Jacques De Gucht	5
1.2.	Jan Laeremans.....	6
1.3.	Hannelore Goeman.....	7
1.4.	Stijn Bex.....	7
1.5.	Arnout Coel	9
1.6.	Loes Vandromme	9
2.	Antwoord van minister Ben Weyts	10
3.	Bijkomende vragen en antwoorden.....	11
III.	Stemming.....	12
1.	Artikelsgewijze stemming.....	12
2.	Stemming over het geheel.....	12
	Gebruikte afkortingen	13
	Tekst aangenomen door de commissie.....	14

Op 20 januari 2022 besprak de Commissie voor Onderwijs het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft bijkomende maatregelen voor het inschrijvingsrecht betreffende voorrang- en ordeningscriteria.

Dit ontwerp van decreet is het tweede in een reeks van drie ontwerpen van decreet die de Vlaamse Regering indiende over het inschrijvingsrecht.

Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016, wat betreft het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs buiten het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en de regelgeving over het LOP en de CLR (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1054/1, hierna het ontwerp van Inschrijvingsdecreet voor Vlaanderen) werd behandeld op 13 januari 2022. Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1053/1) werd behandeld in de commissievergadering van 20 januari 2022.

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

1. Inleiding

Minister *Ben Weyts* verwijst naar het ontwerp van Inschrijvingsdecreet voor Vlaanderen, dat onder meer lokale keuzes voor voorrangsgroepen mogelijk maakt. Brussel en de Vlaamse Rand hebben evenwel een eigen inschrijvingsdecreet nodig. Dat is een ambitie die al in het Vlaamse regeerakkoord staat.

In de Vlaamse Rand zijn volgens de minister voorrang- en ordeningscriteria niet alleen nuttig, maar ook broodnodig. Dit ontwerp van decreet geeft die gemeenten bijkomende mogelijkheden voor voorrang en ordening. Sommige kinderen vinden er nu geen plaats in een school in hun gemeente. Ook komt de onderwijskwaliteit soms onder druk te staan door een grote migratiedruk en door een grote instroom van anderstalige kinderen of kinderen met een andere thuistaal dan het Nederlands.

2. Leerlingenstromen Vlaamse Rand

Het totale aantal leerlingen dat les volgt in de Vlaamse Rand is in het schooljaar 2020-2021 gestegen tot meer dan 60.000 in het leerplichtonderwijs. De leerlingenstroom vanuit de Vlaamse Rand naar het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ligt al verschillende jaren constant op ongeveer 6000 leerplichtige leerlingen, die dan voornamelijk naar het Franstalige onderwijs gaan.

In de omgekeerde richting neemt de pendelbeweging toe. De afgelopen tien jaar is er een toename met bijna 40 procent van leerlingen uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest die les volgen in de Vlaamse Rand: van 3000 in het schooljaar 2011-2012 naar 4800 in het schooljaar 2020-2021. Ook vanuit het Waalse Gewest is er een toename met 10 procent.

Dat heeft gevolgen voor het percentage kinderen dat Nederlands als thuistaal heeft: voor het lager onderwijs is dat 52 procent van de leerlingen en voor het secundair onderwijs 60 procent. Dat zijn gemiddelden voor de hele Vlaamse Rand, merkt de minister op. In sommige gemeenten zijn die percentages nog veel lager.

Zorgwekkend is dat dat aantal de afgelopen tien jaar gemiddeld met meer dan 10 procent gedaald is in zowel het lager als het secundair onderwijs, waar de daling zelfs 16 procent bedraagt. De groeiende instroom zorgt voor heel wat druk, ook op de onderwijskwaliteit.

3. Basisonderwijs

Het basisonderwijs krijgt de bijkomende mogelijkheid om het afstandscriterium te operationaliseren als eerst de leerlingen uit de gemeente waar de school gelegen is. Op die manier kunnen scholen die geconfronteerd worden met een instroom van in de eerste plaats anderstalige leerlingen vanuit andere gemeenten, de kwaliteit van het Nederlandstalige onderwijs waarborgen. Het zorgt daarenboven voor een sterkere verankering in de lokale gemeenschap. Als er binnen die groep geordend moet worden, omdat de capaciteit bereikt is, kan het criterium afstand nogmaals gehanteerd worden, geoperationaliseerd op een andere wijze. Bij uitvoeringsbesluit duidt de Vlaamse Regering de gemeenten aan waar deze mogelijkheid van toepassing wordt. Dat kan enkel voor gemeenten die grenzen aan een gewestgrens of aan een randgemeente.

4. Secundair onderwijs

Voor het secundair onderwijs creëert dit ontwerp van decreet de mogelijkheid van een bijkomende voorrangsgroep van maximum 70 procent van leerlingen die vanaf de leeftijd van drie jaar Nederlandstalig basisonderwijs volgen. Daarmee wordt wie van meet af aan koos voor Nederlandstalig onderwijs beloond, benadrukt de minister. Ook de leerlingen die vanaf het moment van hun domiciliëring in het Vlaamse Gewest of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest onafgebroken kiezen voor het Nederlandstalige basisonderwijs behoren tot die voorrangsgroep.

Dankzij die maatregelen kunnen secundaire scholen, bijvoorbeeld in de Vlaamse Rand, garanderen dat er minimaal een kritische massa aan leerlingen is met een voortraject in het Nederlandstalige basisonderwijs, wat cruciaal is voor de onderwijskwaliteit. Kortom, het inschrijvingsrecht van wie van bij het begin kiest voor het Nederlandstalige onderwijs wordt versterkt. De voorrangsgroep komt direct na de kinderen met een ouder die personeelslid is en voor de ondervertegenwoordigde groepen. Als er binnen de voorrangsgroep geordend moet worden, krijgen leerlingen die ook behoren tot de volgende voorrangsgroep, zijnde de kwetsbare groepen, voorrang.

II. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht is bezorgd over de druk op de scholen in de Vlaamse Rand, maar ook gecharmeerd door de belangstelling van Franstaligen voor het Nederlandstalige onderwijs in de Vlaamse Rand en in Brussel. Dat er meer inwoners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest het Nederlands machtig zijn, is een goede zaak.

Het lid informeert naar de praktische consequenties van de bijkomende voorrangsgroep van 70 procent, waarbij daarenboven het voortraject start op drie in plaats van op vijf jaar. Hoe is dat te verantwoorden als de leerplicht pas op latere leeftijd aanvangt? Terloops uit hij zich voorstander van leerplicht vanaf tweeënhalf jaar.

Hoe zit het met Nederlandstaligen die buiten de gemeente, bijvoorbeeld net over de gewestgrens, maar vlakbij de school wonen? Is het niet mogelijk om ook de

plaats waar ouders werken in rekening te brengen? Hij vraagt of het mogelijk is de invloed van de daling van het aantal kinderen met thuistaal Nederlands op de kwaliteit aan te tonen.

1.2. Jan Laeremans

Jan Laeremans merkt dat niet, zoals de minister beloofde, een minimumpercentage Nederlandstalige leerlingen voorrang krijgt. Het is niet te vergelijken met het voorrangssysteem in Brussel. Artikel 2 over het basisonderwijs stelt dat scholen in het lokaal overlegplatform waar het criterium afstand wordt toegepast, dat mogen invullen als een voorrang voor leerlingen uit de eigen gemeente. Het succes zal afhangen van hoeveel LOP's dat willen. Het beperken van leerlingenstromen uit Brussel en de Rand is zeker nuttig in gemeenten als Overijse. Als de meerderheid van de scholen het evenwel toepast, bestaat een klein risico dat de overige scholen meer Brusselse en Waalse leerlingen krijgen. Het Vlaams Belang had een algemene regeling zoals in Brussel verwacht.

Dat scholen zelf mogen beslissen, is een mes dat aan twee kanten snijdt. Gezien de precare situatie in de Rand inzake verfransing en vervreemding, lijkt enige overheidsinmenging opportuun. Anderstaligen die in de gemeente gedomicilieerd zijn en amper Nederlands kennen, profiteren echter evengoed van deze regel. De school van Strombeek, deelgemeente van Grimbergen, telt een overgrote meerderheid van anderstalige kinderen, 76 procent, die daar meestal ook wonen. Anders is het in de school van Beigem, die een steeds groter deel anderstalige kinderen opvangt die niet in Beigem maar in Strombeek wonen: een stijging van 9 procent andersstaligen tien jaar geleden tot 42 procent nu. Beigemse Nederlandstalige ouders sturen hun kinderen dan maar liever naar Humbeek, waar de school maar 20 procent andersstaligen telt, of zelfs naar, buiten de gemeente dan, Eversem. Eigenlijk is er dus een regeling per deelgemeente nodig. Laat dit ontwerp van decreet een oplossing op maat per deelgemeente toe?

Voor deze regeling is de toestemming van de gemeenteraad nodig. De Franstalige meerderheden in faciliteitengemeenten zijn niet geneigd in te gaan op verzoeken van Vlaanderen. Alleen al bij wijze van pestmaatregel zouden zij kunnen tegenstemmen, met problemen voor de Vlamingen in de Nederlandstalige basisscholen tot gevolg.

Ook in het secundair onderwijs is er geen taalvoorrang maar wel een facultatieve voorrang voor leerlingen die vanaf drie jaar Nederlandstalig onderwijs volgen, tenzij ze op latere leeftijd verhuizen vanuit andere gewesten. De voorgeschiedenis is in veel gevallen een logische indicator voor de kennis van het Nederlands. Soms laat de taalkennis te wensen over. De spreker verwijst naar een persartikel over een middelbare school in Groot-Bijgaarden waar 46 procent van de leerlingen in het eerste jaar A niet eens slaagt in leestesten voor het vierde leerjaar basisonderwijs. En dan gaat het om leerlingen met een voorgeschiedenis in het Vlaamse onderwijs, merkt de spreker op.

Wie op latere leeftijd verhuist, zelfs pas in het zesde leerjaar, heeft misschien maar een beperkte tijd in het Nederlandstalige basisonderwijs doorgebracht en kent de taal niet goed, maar profiteert van dezelfde voorrangsregeling als de leerling die vanaf drie jaar Nederlandstalig onderwijs volgt. Dat gaat voor het parlementslid te ver. Hij verwacht dat die leerlingen hun kennis van het Nederlands bewijzen.

Het toepassingsgebied van de regeling wordt bepaald door de Vlaamse Regering. In eerste instantie is het de Vlaamse Rand, maar het kan ook in andere gemeenten die grenzen aan een gewestgrens zoals Tongeren, Kortrijk of Ieper. Is het de bedoeling van de minister die gemeenten ook te selecteren? Wat met gemeenten die verder van de taal- en gewestgrens liggen, maar met gelijkaardige proble-

men kampen ten gevolge van een goede spoorwegverbinding, zoals Liedekerke en Aalst? Kan de regeling uitgebreid worden?

Het ontwerp van decreet is een mooie aanzet, maar het Vlaams Belang had liever een taalvoorrang gezien dan een facultatieve voorrang met mazen in het net. Bepaalde adviesorganen grijpen dit ontwerp van decreet aan om te proberen het huidige voorrangsbepaalde Nederlands in Brussel uit te hollen. Het Vlaams Belang hoopt dan ook dat dit niet zal leiden tot aanpassingen in Brussel.

1.3. Hannelore Goeman

Hannelore Goeman betreurt dat dit ontwerp van decreet niet samen besproken wordt met dat over Brussel. Het zijn immers twee goede voorbeelden van de Weytsiaanse traditie om voorstellen te doen die simpel zijn en goed klinken maar de problemen niet oplossen. Voor Vooruit is het pure symboolpolitiek. Uit onderzoek van het Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum blijkt dat er geen bewijs is dat scholen in de Rand overspoeld worden door Walen en Brusselaars of dat zij de reden zijn voor de capaciteitsdruk. Zo'n 26.195 leerlingen uit de Vlaamse Rand lopen school in Brussel, terwijl de omgekeerde beweging maar gemaakt wordt door 4796 leerlingen. Hoeveel leerlingen uit Wallonië in scholen in de Rand les volgen, is niet bekend. Dat er zoveel leerlingen naar Brussel gaan, heeft te maken met het tekort aan plaatsen, zeker in secundaire scholen, in de Vlaamse Rand. Slechts vijf van de negentien gemeenten hebben een secundaire school.

De voorrangsregels, domicilievoorrang en schoolgeschiedenisvoorrang zijn doekjes voor het bloeden. De echte problemen zijn een gebrek aan plaats en scholen, openbaar vervoer dat slecht is afgestemd op de leerlingenstromen en de kennis van het Nederlands. Heel wat Brusselaars gaan, zodra ze daar de kans toe zien, de stad uit, ook naar de Vlaamse Rand. Velen dromen de traditionele droom van een huis met een tuintje. De verhuisbeweging zal dus aanhouden. De echte oplossingen zijn investeren in meer plaatsen, in beter openbaar vervoer en in taalondersteuning.

Door deze voorrangsregels zullen meer Brusselse leerlingen in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs een plaats zoeken, waar het capaciteitsprobleem al bijzonder groot is. Ook Brussels minister Sven Gatz maakt zich zorgen daarover. De spreker betreurt dat Jean-Jacques De Gucht daar niet op ingaat.

Tot slot is het de vraag of de voorrangsregels in de Vlaamse Rand de toets van het Grondwettelijk Hof zullen doorstaan, omdat ze kunnen worden gezien als een disproportionele inbreuk op het gelijkheidsbeginsel. Heeft de minister laten bestuderen of dit ontwerp van decreet juridisch standhoudt?

1.4. Stijn Bex

Stijn Bex vindt ook dat de twee ontwerpen van decreet over de voorrangsregels beter samen worden besproken. Groen maakte vorige week al kanttekeningen bij het algemene inschrijvingsdecreet en staat ook kritisch tegenover deze ontwerpen. Het voornaamste doel ervan is een kritische massa Nederlandstalige leerlingen te garanderen in de scholen van het Nederlandstalige onderwijs, in de Vlaamse Rand maar ook in Brussel. De Vlaamse Regering gaat eraan voorbij dat het Nederlandstalige onderwijs in de Rand en in Brussel communicerende vaten zijn, wat betreft capaciteit.

Groen vindt het een goede zaak dat kinderen die het Nederlands niet als thuistaal hebben voor het Nederlandstalige onderwijs kiezen. Het probleem is evenwel de capaciteit. Zo kiest in Brussel slechts 20 procent voor het Nederlandstalige onderwijs terwijl de ambitie van de Vlaamse overheid, uitgedrukt in de Brussel-norm, 30 procent is. De enige reële oplossing is snel nieuwe capaciteit creëren,

zowel in de Rand als in Brussel zelf. Steeds meer anderstaligen in het Nederlandstalige onderwijs is nu eenmaal een demografische realiteit. Een jongere uit Ukkel is met de trein sneller in Halle dan met het openbaar vervoer in het centrum van Brussel. De schoolkeuze is vaak op dergelijke praktische redenen gebaseerd. Het is een illusie te denken dat de Rand en Brussel als onderscheiden kunnen worden beschouwd.

Gezien de mogelijke juridische bezwaren met tal van administratieve lasten en financiële kosten, verwacht het parlementslid dat er vooraf een grondig onderzoek geweest is over de leerlingenstromen, de schoolpopulaties enzovoort. Als die cijfers er zijn, heeft de minister ze in ieder geval niet gedeeld met het parlement, wat hem tot de conclusie leidt dat hij ideologische motieven heeft. Het parlementslid blijft zelf bij de feiten.

Naast de vrijheid van schoolkeuze is het belangrijk dat kinderen in de eigen buurt naar school kunnen. Dat vergt investeringen en scholen op plaatsen met een capaciteitsprobleem. De 3 miljoen euro die de minister in de scholen van de Rand zal investeren voor de omgang met de meertalige realiteit, is de enige zinvolle weg zowel in Brussel als in de Rand. Dat moet worden gecombineerd met toponderwijs, ook voor Nederlandstalige leerlingen.

Initieel zei de minister de instroom van leerlingen uit het Waalse Gewest te willen beperken omdat die een sterke invloed heeft op de capaciteit. Uit cijfers blijkt dat die bewering niet echt klopt, stelt Stijn Bex. Het aantal Waalse kinderen dat schoolloopt in de Vlaamse Rand is met 2,5 tot 3 procent nagenoeg verwaarloosbaar en stijgt niet. Dit zijn inderdaad gemiddelden en op bepaalde plaatsen is de situatie ernstiger. Daarbij komt dat ongeveer 30 procent van de Waalse kinderen in Vlaamse scholen uit een gezin komt waar minstens een van de ouders Nederlandstalig is. Dat percentage is de voorbije jaren licht gedaald maar blijft aanzienlijk. Sowieso tellen zeer weinig scholen in de Vlaamse Rand meer dan 10 procent leerlingen die in Wallonië wonen. In een van die scholen, de vrije basisschool Maleizen in Overijse, is de stijging de voorbije jaren eenduidig en sterk. Dat is te verklaren door de ligging van de school op enkele honderden meter van de taalgrens.

Daar alleen op focussen, is dus niet te rechtvaardigen. Hoewel de minister betwijfelde of dat grondwettelijk kon, of de voorrang voldoet aan het proportionaliteitsbeginsel, heeft hij toch een bredere regeling uitgewerkt. Voor de basisscholen is het afstandscriterium aangegrepen om een voorrang op basis van domicilie in te voeren. Dat betekent dat kinderen die verder van een school wonen voorrang kunnen krijgen op zij die dichterbij wonen maar in een andere gemeente. Waarom heeft de minister voor die regel gekozen? Op welke studie of cijfermateriaal heeft hij zich daarvoor gebaseerd? Op welke gemeenten zal de Vlaamse Regering deze regel in eerste orde van toepassing maken?

De spreker neemt aan dat er een apart ministerieel besluit komt voor het basisonderwijs en dat de geselecteerde gemeenten dus kunnen verschillen voor basis- en secundair onderwijs. Hij vraagt de minister restrictief te zijn in de selectie.

Hoe zal het voorrangssysteem in het secundair onderwijs het percentage leerlingen dat Nederlands als thuistaal heeft, verhogen? Er komen immers geen Nederlandstalige leerlingen bij. Als Nederlandstalige leerlingen samengebracht worden, om de 70 procent te halen, in een soort concentratieschool voor Nederlandstaligen zal het percentage leerlingen met thuistaal Nederlands in andere scholen dalen. Dat doet zich nu al voor in Brussel. Groen vindt het geen goed idee om kinderen die vanaf hun derde levensjaar in het Nederlandstalige onderwijs les volgen, voorrang te geven. Door de capaciteitsproblemen zijn sommige ouders niet in de mogelijkheid om voor een Nederlandstalige basisschool te kiezen, zeker als ze hun kind in de buurt naar school willen sturen. Dus eigenlijk wordt er een voorwaarde opgelegd

waaraan ouders, door toedoen van de overheid, niet kunnen voldoen. Eigenlijk moet de overheid ervan uitgaan dat leerlingen die het leerplichtonderwijs in het Nederlands volgden, het Nederlands voldoende machtig zijn om de overstap te maken naar het Nederlandstalige secundair onderwijs. Anders faalt de overheid opnieuw, dit keer in het verstrekken van goed onderwijs.

Groen vraagt dus om de grens op te trekken naar de derde kleuterklas. Kan de minister met cijfers en juridisch staven waarom het nodig is te starten op drie jaar, terwijl het kind dan nog niet leerplichtig is?

1.5. Arnout Coel

Arnout Coel beaamt dat deze maatregel niet zaligmakend is, dat het parlement gebonden is door de Grondwet en dat een inschrijvingsdecreet het capaciteitsprobleem niet oplost. Bijbouwen is de eerste oplossing, iets wat Vlaanderen volop doet. Een inschrijvingsdecreet dient om de schaarse plaatsen zo goed mogelijk toe te wijzen. De N-VA is tevreden dat de ambitie uit het regeerakkoord om specifieke maatregelen te nemen voor de Vlaamse Rand gestalte krijgt. Het is goed dat er in het basisonderwijs de mogelijkheid komt om afstand te definiëren als gedomicilieerd in de gemeente. Het is facultatief, de in aanmerking komende gemeenten kunnen er zelf over beslissen. Zeker een basisschool moet een buurtschool, het kloppende hart van een lokale gemeenschap, zijn.

Ook met de voorrang van 70 procent in het secundair onderwijs is de N-VA tevreden. Het is logisch te veronderstellen dat kinderen die vanaf drie jaar naar het Nederlandstalige onderwijs gaan op twaalf jaar het Nederlands voldoende machtig zijn om het secundair onderwijs aan te vatten. Het is een zinvolle oplossing maar geen wondermiddel om het Nederlandstalige karakter van de scholen in de Vlaamse Rand te bewaren. Daarvoor zijn er ook andere maatregelen nodig zoals de extra middelen voor de secundaire scholen in de Vlaamse Rand om te werken aan de kennis van het Nederlands.

Ook algemeen zet het onderwijsbeleid sterk in op taalonderwijs en worden kleuters op hun taalkennis gescreend om hen sterker te maken en te begeleiden om meer kansen te hebben.

Voorts heeft de meerderheid twee louter technische amendementen om in artikel 3 een woord te schrappen en een formulering correct te maken (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1052/2).

1.6. Loes Vandromme

Loes Vandromme zegt dat ook CD&V dit ontwerp van decreet zal goedkeuren. Het is niet gemakkelijk om een decreet te schrijven dat een antwoord biedt op de inschrijvingsnoden in de Vlaamse Rand en bovendien juridisch consistent is. Eigenlijk is dit ontwerp van decreet – en zijn soortgenoten – een regeling om op een billijke manier de schaarse plaatsen te verdelen en de vrijheid van onderwijs zo maximaal mogelijk te garanderen. CD&V heeft er vertrouwen in dat de lokale besturen de bijkomende mogelijkheden oordeelkundig wel of niet zullen aangrijpen. Geen enkele onderwijsregelgeving verwijst naar deelgemeenten, dus deze ook niet.

Ook de regeling voor het secundair onderwijs juicht de spreker toe, alsook de ventielprocedure en de uitzondering voor nieuwkomers. Uit de memorie van toelichting leidt ze af dat de regeling in eerste instantie bedoeld is voor de Vlaams-Brabantse gemeenten die grenzen aan Wallonië of Brussel, dus zeker de randgemeenten. Het is niet de bedoeling dat de regeling mogelijk wordt voor gemeenten die bijvoorbeeld enkel grenzen aan Frankrijk. Klopt die interpretatie?

2. Antwoord van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* zegt dat zijn initiatief voortkomt uit bezorgdheid over de kwaliteit van het onderwijs in de Vlaamse Rand. Bij capaciteitsproblemen moet de lokale bevolking in het basisonderwijs en wie koos voor het Nederlandstalige basisonderwijs in het secundair onderwijs voorrang kunnen krijgen. Het is goed dat Franstalige inwoners van de Vlaamse Rand zich inschrijven in Nederlandstalige scholen. Om Franstaligen een warm integratiebad te geven, moet er echter voldoende water in het bad staan. De PISA-data tonen aan dat leerlingen met als thuistaal niet-Nederlands quasi systematisch slechter scoren. Als thuis Nederlands wordt gesproken naast andere talen, wordt die kloof voor de helft gedicht.

In het secundair onderwijs is er bij een capaciteitstekort voorrang voor wie vanaf drie jaar in het Nederlandstalige onderwijs les volgt. Het komt erop aan te garanderen dat kinderen die in het Nederlandstalige onderwijs starten, hun schoolloopbaan kunnen voortzetten in het Nederlands. Dat is dus geen voorrang voor Nederlandstaligen, wat maakt dat de regeling juridisch solide is en niet vatbaar voor procedures, waar sommigen blijkbaar tuk op zijn. De Raad van State maakt er trouwens geen opmerking over. Dezelfde voorrangregeling wordt al toegepast in Brussel, maar dan voor 15 procent. De regeling heeft onmiskenbaar voordelen voor de onderwijskwaliteit, door een betere kennis van het Nederlands maar ook door een hogere kleuterparticipatie. Allicht zal het er ouders toe aanzetten om hun kind vanaf de kleuterklas naar school te sturen en voor het Nederlandstalige onderwijs te kiezen. Wie naar het Vlaamse Gewest verhuist, moet vanaf het moment van de verhuizing kiezen voor het Nederlandstalige onderwijs om voorrang te kunnen krijgen. Afhankelijk van de lokale situatie kan er ook voor een lager percentage gekozen worden, 70 procent is het maximum.

Voor het basisonderwijs kan het afstandscriterium ingevuld worden als leerlingen uit de gemeente van de school. Dat sluit aan bij het concept van buurtschool en maakt dat wie bijdraagt, voorrang krijgt. In tweede orde speelt de afstand. De beslissing om gebruik te maken van die mogelijkheid ligt bij elk schoolbestuur afzonderlijk, dus ook in de deelgemeenten. Een deelgemeente is echter geen juridische entiteit, voor geen enkele reglementering. De regeling voor het basisonderwijs wordt ook in het Franstalige gemeentelijke onderwijs in Brussel gehanteerd: in Jette, Evere, Ganshoren, Schaarbeek, Vorst en Sint-Gillis. Na de voorrang voor broers en zussen is er daar een periode waarin enkel de inwoners van de gemeente zelf mogen inschrijven.

De gemeenten die mogen gebruikmaken van de regelingen worden aangeduid in een uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering. Ze moeten wel grenzen aan een gewestgrens of aan een randgemeente. Wie zegt dat de instroom uit het Waalse Gewest verwaarloosbaar is, houdt enkel rekening met gemiddelden. In gemeenten als Overijse en Tervuren zijn de aantallen veel groter. Het is zoals gezegd aan de scholen zelf om te beslissen of ze al dan niet van de voorrangregeling gebruikmaken.

Deze regeling is zeker niet de ultieme en enige oplossing maar zal wel een positieve invloed hebben. Men vraagt dat ouders die hun kind nu naar het Franstalige basisonderwijs sturen en als een vorm van carrièrezet hun kind Nederlandstalig secundair onderwijs willen laten volgen, nu van in het begin duidelijk kiezen voor het Nederlandstalige onderwijs.

De Vlaamse Regering investeert daarnaast in capaciteit in de Vlaamse Rand en zal die inspanningen nog opvoeren. In de onderwijszones Dilbeek, Halle en Vilvoorde zal de Vlaamse overheid in de periode 2010-2022 bijna 71 miljoen euro geïnvesteerd hebben in bijkomende capaciteit: meer dan 5000 plaatsen in het basisonderwijs en 3700 in het secundair onderwijs. Deze regeerperiode maakt de regering

3 miljard euro vrij voor investeringen in schoolinfrastructuur, onder andere in capaciteit. De capaciteitsmonitor – die bijna klaar is – is de basis. Allicht zal hij grotere capaciteitsbehoeften in de Vlaamse Rand aantonen.

Het is zeker niet de bedoeling dat de voorrangsregeling de druk op het Nederlandstalige onderwijs in Brussel doet toenemen. Een voorrangsregeling of inschrijvingsdecreet lost op zich de capaciteitsdruk niet op. Bepaalde scholen zijn populair en dat zal zo blijven. Een inschrijvingsdecreet beoogt een billijke en deugdelijke verdeling van de plaatsen. Een voorrangsgroep is daar een manier voor. Ook bij de invoering van de voorrang voor Nederlandstaligen in Brussel bestond de vrees voor ontwrichtende leerlingenstromen. Die zijn uitgebleven, besluit de minister.

3. Bijkomende vragen en antwoorden

Jan Laeremans informeert of een lokaal overlegplatform een andere regeling kan kiezen per school of vestigingsplaats. Hij herhaalt zijn vraag wat er gebeurt als een Franstalige meerderheid in de gemeenteraad van een faciliteitengemeente tegen een voorrangsregeling stemt.

Stijn Bex hoopt helemaal niet op procedures, die tijd en energie vergen. Het is zaak goede regels te maken. Meer water in het ene bad, betekent minder in het andere. Op die fundamentele kritiek antwoordt de minister niet. Hij vraagt de minister een percentage te ramen van het aantal leerlingen dat zich na negen jaar in het Nederlandstalige basisonderwijs inschrijft in het Nederlandstalige secundair onderwijs. Dat zij zeker een plaats moeten krijgen, daar is hij het mee eens, maar wat met kinderen die zeven jaar naar een Nederlandstalige basisschool gingen?

Op de vraag op welke gemeenten de regeling zeker van toepassing wordt en of het kan dat gemeenten wel de regeling voor het basisonderwijs maar niet die voor het secundair onderwijs, of omgekeerd, mogen toepassen, heeft de minister niet geantwoord.

Minister *Ben Weyts* vult aan dat de Vlaamse Regering de komende drie jaar ook 3 miljoen euro investeert in taalintegratie en de begeleiding van scholen daarvoor door vzw De Rand. Zo wordt de expertise van die vzw gekoppeld aan de pedagogische praxis van de secundaire scholen.

Voorts herhaalt hij dat de beslissing bij de schoolbesturen ligt, niet bij het lokaal overlegplatform. De regeling bepaalt dat Nederlandstalig onderwijs vanaf drie jaar voorrang geeft tot secundaire scholen, dus niet negen jaar. Zo komen leerlingen die een jaartje overslaan ook in aanmerking. Het cijfermateriaal kan hij opzoeken. De Vlaamse Regering zal de betrokken gemeenten aanduiden, zowel voor het basisonderwijs als het secundair onderwijs, al kan ze daarin diversifiëren. Ze zal dat doen op basis van cijfers. De gemeenten moeten wel grenzen aan de gewestgrens of aan een randgemeente.

III. Stemming

1. Artikelsgewijze stemming

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Hoofdstuk 2. Wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 2 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Hoofdstuk 3. Wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Artikel 3

Amendement nr. 1 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Amendement nr. 2 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 3 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Hoofdstuk 4. Slotbepaling

Artikel 4 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

2. Stemming over het geheel

Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft bijkomende maatregelen voor het inschrijvingsrecht betreffende voorrang- en ordeningscriteria wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Arnout COEL
Johan DANEN
Roosmarijn BECKERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CLR	Commissie inzake leerlingenrechten
LOP	lokaal overlegplatform
PISA	Programme for International Student Assessment (van de OESO)

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Art. 2. Aan artikel 37/23 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019 en gewijzigd bij het decreet van 4 februari 2022, wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§3. Het ordeningscriterium afstand van het domicilieadres van de leerling tot de school of vestigingsplaats, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, 5°, a), kan geoperationaliseerd worden als “eerst de leerlingen gedomicilieerd in dezelfde gemeente als de school of de vestigingsplaats”. Desgevallend wordt de ordening van deze leerlingen vervolledigd met minstens een van de ordeningscriteria, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, 5°. De ordening kan ook vervolledigd worden door nogmaals het ordeningscriterium afstand, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, 5°, a), te operationaliseren op een andere wijze.

De Vlaamse Regering bepaalt de gemeenten waar de operationalisering van het ordeningscriterium afstand, vermeld in het eerste lid, toegepast kan worden. Deze gemeenten grenzen aan een gewestgrens of aan een randgemeente als vermeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966. De operationalisering, vermeld in het eerste lid, kan enkel gebruikt worden in de gemeenten die zijn aangeduid door de Vlaamse Regering.”.

Hoofdstuk 3. Wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Art. 3. In deel IV, titel 2, hoofdstuk 1/1, afdeling 3, onderafdeling 3, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2017, het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 februari 2022, wordt een artikel 253/15/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 253/15/1. §1. Een schoolbestuur kan voor zijn vestigingsplaatsen die in de door de Vlaamse Regering bepaalde gemeenten liggen, kiezen om voor een of meer van die vestigingsplaatsen per bepaalde capaciteit als vermeld in artikel 253/13, voorrang te verlenen aan leerlingen die vanaf de leeftijd van drie jaar ieder jaar onderwijs hebben gevolgd in een school voor Nederlandstalig basisonderwijs die door de Vlaamse Gemeenschap erkend is, na kennisgeving aan de schoolbesturen van de andere scholen in de gemeente.

In afwijking van het eerste lid worden leerlingen die vanaf het moment van hun domiciliëring in het Vlaamse Gewest of in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest onafgebroken voor het Nederlandstalige basisonderwijs gekozen hebben, gerekend als behorend tot de voorrangsgroep in kwestie.

De voorrang wordt toegepast tot maximaal 70 procent van de bepaalde capaciteit bezet wordt door de leerlingen, vermeld in het eerste en tweede lid.

Scholen die de voorrang, vermeld in het eerste, tweede en derde lid, toepassen, melden dat uiterlijk op 15 november aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap. Voor scholen die in het werkingsgebied van een LOP liggen, meldt het LOP de toepassing van die voorrang uiterlijk op 15 november aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap. De voormelde scholen gebruiken het formulier, vermeld in artikel 253/12, §1, tweede lid, om die melding te doen.

De Vlaamse Regering bepaalt de gemeenten waar de voorrang, vermeld in het eerste tot en met het derde lid, van toepassing is. Deze gemeenten grenzen aan een gewestgrens of aan een randgemeente als vermeld in artikel 7 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966.

§2. Het beantwoorden aan de voorwaarde, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, wordt vastgelegd door telkens de inschrijving als regelmatige leerling in het Nederlandstalige basisonderwijs op de eerste lesdag van februari als ijkdatum te nemen, zoals geregistreerd in de administratieve toepassingen voor het uitwisselen van leerlinggegevens tussen scholen en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming.

§3. Als een schoolbestuur ervoor kiest om de voorrangsgroep, vermeld in paragraaf 1, toe te passen dan bepaalt het schoolbestuur het aantal leerlingen dat wordt vooropgesteld voor de inschrijving bij voorrang van leerlingen die minstens vanaf de leeftijd van drie jaar ieder jaar Nederlandstalig basisonderwijs hebben gevolgd of aan de uitzondering, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, voldoen.

§4. Als een schoolbestuur ervoor kiest om de voorrangsgroep, vermeld in paragraaf 1, toe te passen, komt die voorrangsgroep in de ordening, met toepassing van artikel 253/16, §1, na de voorrangsgroep, vermeld in artikel 253/16, §1, eerste lid, 2°, en voor de voorrangsgroep, vermeld in artikel 253/16, §1, eerste lid, 3°.

§5. Als de capaciteit die vooraf is bepaald, vermeld in artikel 253/13, al bereikt wordt binnen de leerlingengroep, vermeld in paragraaf 1, worden de leerlingen binnen die leerlingengroep in kwestie geordend volgens de volgorde van de voorrangsgroepen, zoals de overige leerlingen als vermeld in artikel 253/16, §1, eerste lid, 4°, en volgens het ordeningscriterium of de combinatie van ordeningscriteria uit het standaarddossier die het schoolbestuur, meerdere schoolbesturen samen of het LOP onderschreven hebben, of de eventuele afwijkingen daarvan die de CLR heeft goedgekeurd.

In voorkomend geval worden de resterende leerlingen uit de leerlingengroep in kwestie geordend met de overige leerlingen, vermeld in artikel 253/16, §1, eerste lid, 4°.”.

Hoofdstuk 4. Slotbepaling

Art. 4. Dit decreet treedt in werking op 1 september 2022.